



## **JAARVERSLAG 2017**

## Voorwoord

2017 was op de eerste plaats het jaar waarin de BMA voor het eerst kon rekruteren. Wij konden dat jaar al 13 nieuwe medewerkers verwelkomen. Maar het was natuurlijk ook een jaar van acties en beslissingen op een brede waaier van domeinen.

Er waren zoals voorgaande jaren twee transactiebeslissingen van het Auditoraat. Terwijl een van de transacties in 2016 het belang onderlijnde dat de BMA hecht aan de toepassing van het mededingingsrecht door kmo's, zijn de transacties uit 2017 belangrijk omdat één een verticale prijsbinding betrof, en de andere openbare aanbestedingen. De eerste van die transacties liet toe een zaak af te sluiten die de vorige autoriteit ambtshalve opstartte over de levering van gistproducten. Er werd een boete van 5.489.000 euro opgelegd. De tweede transactie sloot een zaak af die na een clementieverzoek door de BMA werd opgestart. Zij betrof een kartel tussen 5 ondernemingen bij een openbare aanbesteding over uitrusting voor tractieonderstations en sectioneerposten van Infrabel. Er werden boetes opgelegd ten bedrage van 1.779.000 euro.

2017 was voor het Auditoraat een bijzonder druk jaar. Uit het cijferoverzicht blijkt dat én het aantal concentratiedossiers die een diepergaand onderzoek vergen, én de instroom van potentiële inbreukzaken bleven toenemen.

Meer niet-vereenvoudigde concentratieprocedures betekenen relatief meer concentratieprocedures voor het Mededingingscollege. Het College nam een beslissing in tweede fase waarin een overname onder structurele voorwaarden werd goedgekeurd.

Het College nam ook, zoals voorgaande jaren, twee beslissingen inzake voorlopige maatregelen. In een eerste zaak waarin apotheken maatregelen vroegen tegen de Orde van Apothekers oordeelde het College dat er prima facie aanwijzingen waren dat organen van de Orde van Apothekers een inbreuk kunnen hebben gepleegd tegen de mededingingsregels door zich te verzetten tegen het kortingenbeleid, opningsuren en de inrichting van de farmaceutische en para-farmaceutische activiteiten in apotheken. Het College heeft evenwel geoordeeld dat het niet bewezen was dat verzoekers een ernstig, onmiddellijk en moeilijk herstelbaar nadeel leden. In een tweede zaak werden op verzoek van een ruiters en een paardenhandelsstal voorlopige maatregelen opgelegd ten aanzien van de organisatoren van een springconcours, een springconcours voor teams en de Fédération Equestre Internationale die er toe strekken dat ten minste 60 % van de uitnodigingen voor het springconcours voor individuele ruiters uit moeten gaan naar ruiters op basis van hun ranking in de officiële ranking van de FEI, en niet afhankelijk mogen zijn van het deel zijn van een betalend team uit het springconcours voor teams.

Het advocacybeleid van de BMA betrof vooral de bijstand aan aanbestedende overheden in de strijd tegen *bid rigging* en de deelname aan conferenties en vormingsinitiatieven. Wij konden inzake openbare aanbestedingen opnieuw samenzitten met overheden op alle beleidsniveaus: sommige gemeenten, de regio's zowel als de federale overheid en coördinatie- of overlegorganen.

De BMA gaf ook, op hun verzoek, advies aan de ministers van Economie, Justitie, Middenstand en Volksgezondheid over

- aanbestedingsregels in de energiesector,
- boekenprijzen voor Nederlandstalige publicaties in het Brusselse gewest,
- het ter beschikking stellen van jodiumtabletten bij nucleaire rampen,

- het misbruik van economische afhankelijkheid en oneerlijke marktpraktijken in b2b-relaties, en
- de herziening van boek IV WER.

Ook Europees was 2017 voor de BMA opnieuw een belangrijk jaar. De BMA werkte intensief samen met de FOD Economie en de Europese Commissie rond het Commissie-initiatief voor een richtlijn tot versterken van de nationale autoriteiten.

Voor het personeelsstatuut kan ik eindelijk het jaarverslag afsluiten met de aankondiging dat het statuut van het personeel van de Belgische mededingingsautoriteit in februari 2018 werd aangenomen. Alhoewel we personeel hebben kunnen aanwerven die aan het begin van hun carrière staan, hebben we niet alle functies kunnen invullen die méér professionele ervaring vereisen. We vrezen dat het statuut niet aantrekkelijk genoeg is voor dit type profiel. Daarnaast slepen de activiteiten rond de herziening van boek IV zich verder. Deze vertragingen beperken de mogelijkheden van de Autoriteit om aan de verwachtingen te voldoen.

Ik wil echter dit voorwoord vooral besluiten door in naam van het Directiecomité alle medewerkers van de Belgische Mededingingsautoriteit bijzonder te danken voor hun inzet in 2017.

Jacques Steenbergen

Voorzitter

## Inhoud

I. De BMA.....	5
I.1 De structuur van de BMA .....	5
I.2 Werkstromen .....	6
I.3 Prioriteiten .....	6
II. Enkele kerncijfers.....	7
III. De formele dossiers betreffende de handhaving van de artikelen IV.1 en 2 WER en 101 en 102 VWEU9	
III.1 Korte bespreking van beslissingen van het Mededingingscollege.....	9
III.1.1 Enkele cijfers.....	9
III.1.2 Voorlopige maatregelen .....	10
III.2 Korte bespreking van beslissingen van het Auditoraat.....	11
III.2.1 Enkele cijfers over onderzoeken .....	11
III.2.2 Enkele cijfers over beslissingen .....	12
III.2.3 Korte bespreking van beslissingen .....	12
IV. Het concentratietoezicht.....	16
IV.1 Enkele cijfers .....	16
IV.2 Korte bespreking.....	17
V. Het contentieux waarin de Autoriteit betrokken is .....	22
V.1 Enkele cijfers .....	22
V.2 Beknopte bespreking .....	22
VI. Formele adviezen .....	23
VI.1 Bindende formele adviezen .....	23
VI.2 Andere formele adviezen.....	24
VII. Het Europese netwerk (ECN) en de internationale samenwerking .....	27
VIII. Het informele mededingingsbeleid en “advocacy” .....	28
VIII.1 Informele tussenkomsten .....	28
VIII.2 Samenwerking met regulatoren en de FOD Economie .....	29
VIII.3 Het beantwoorden van diverse vragen die aan de Autoriteit worden gesteld en haar betrokkenheid in onderzoeken en procedures (andere dan beroepen tegen eigen beslissingen) .....	30
VIII.4 Diverse andere advocacy initiatieven .....	31
IX. Regelgeving.....	31
X. De economische effecten van het Belgische mededingingsbeleid .....	32
X.1 Inleiding.....	32
X.2 Methode.....	33
X.3 Resultaten (in miljoen euro) .....	35
Bijlage: Het prioriteitenbeleid van de Belgische Mededingingsautoriteit voor 2018 .....	36
1. Inleiding .....	36
2. Het bepalen van de prioriteiten .....	37
3. Strategische prioriteiten en prioritaire sectoren voor 2018 .....	38
Publicaties 2017.....	40

## I. De BMA

### I.1 De structuur van de BMA

De Belgische Mededingingsautoriteit (BMA) startte haar werking als autonome dienst met rechtspersoonlijkheid op 6 september 2013.

De BMA wordt bestuurd door een Directiecomité. Het Directiecomité staat onder meer in voor het dagelijkse management van de instelling, het bepalen van de beleidsprioriteiten en het vaststellen van richtsnoeren met betrekking tot de toepassing van de mededingingsregels.

Het bestaat uit de voorzitter, prof. em. dr. Jacques Steenbergen, de auditeur-generaal, mevrouw Véronique Thirion, de directeur economische studies, dr. Alexis Walckiers, en de directeur juridische studies, de heer Joachim Marchandise.

De BMA bestaat in essentie uit een onderzoeksorgaan (Auditoraat) en uit een beslissingsorgaan (Mededingingscollege).

De voorzitter van de BMA zit het Mededingingscollege voor.

Het Mededingingscollege bestaat voor elke zaak uit de voorzitter en uit twee assessoren die op alfabetische wijze binnen de relevante taalgroep worden aangeduid.

De assessoren zijn volgens taalrol:

David Szafran, assessor ondervoorzitter (FR),

Caroline Cauffman, Wouter Devroe, Frank Naert, Gerben Pauwels, René Smits, Peggy Valcke, Freddy Van den Spiegel, Yves van Gerven, Carmen Verdonck, Chris Verleye (NL),

Pierre Battard, Laurent De Muyter, Alexandre de Streel, Martin Favart, Charles Gheur, Olivier Gutt, Christian Huveneers, Nicolas Petit, Elisabeth van Hecke-de Ghellinck (FR).

Het Auditoraat staat onder de leiding van de auditeur-generaal.

Voor elk geopend onderzoeksdossier wordt een team samengesteld dat bestaat uit personeelsleden van het Auditoraat onder leiding van een auditeur die de dagelijkse leiding heeft van het onderzoek. In 2017 heeft de auditeur-generaal 12 verschillende personen met die verantwoordelijkheid belast.

Het personeel van het Auditoraat verricht ook, op verzoek van de auditeur-generaal, onderzoek naar aanleiding van informatie en de analyse van informele klachten om potentiële onderzoeksdossiers te identificeren.

## I.2 Werkstromen

De BMA heeft naast haar bijdrage aan het Europese en internationale mededingingsbeleid drie grote werkstromen:

inbreuken tegen het Belgische en/of EU-mededingingsrecht,

het concentratietoezicht en

het informele en advocacybeleid.

In dit jaarverslag brengen wij verslag uit over:

- i. de formele dossiers over de handhaving van de mededingingsregels<sup>1</sup>:
  - het verbod van mededingingsbeperkende afspraken of onderling afgestemde feitelijke gedragingen en
  - het verbod van misbruik van machtspositie,
- ii. het toezicht op concentraties die een “Belgische” dimensie hebben,
- iii. het contentieux waarbij de BMA betrokken is,
- iv. formele adviezen aan de minister en regulatoren,
- v. de Belgische inbreng in de Europese en internationale netwerken van mededingingsautoriteiten, en de bijstand aan de Belgische vertegenwoordiging in andere organisaties waar over mededingingsbeleid gehandeld wordt,
- vi. het bijdragen tot een betere kennis en naleving van de mededingingsregels door het informele mededingings- en het *advocacy*beleid,
- vii. de medewerking van de BMA aan regelgeving.

## I.3 Prioriteiten

Jaarlijks bepaalt het Directiecomité van de BMA zijn beleidsprioriteiten, die zij meedeelt aan de minister en in een nota publiek maakt. Die in de wet voorziene prioriteitennota voor 2018 vindt u als bijlage bij dit jaarverslag.

---

<sup>1</sup> Boek IV van het WER en de artikelen 101 en 102 van het VWEU.

## II. Enkele kerncijfers

	België 2017	België 2016	EU 2016(a)	NL 2016 (b)	F 2016 (c)
<b>Middelen</b>					
<i>Personeel (d)</i>	48	37	748	207 (e)	187
<i>Personeelsleden beschikbaar voor onderzoeken (f)</i>	35	26			99
<i>Budget of uitgaven (in mio euro) (g)</i>	ong. 8,2	ong. 8,3	102,7	17	21,7
<b>Restrictieve praktijken</b>					
<i>Onderzoeken</i>	12	14			72/143(h)
<i>Huiszoeken</i>	6 (i)	5 (j)	3	6	6
<i>Clementieverzoeken</i>	4	9	24	7	8
<i>Beslissingen over kartels</i>	0/1/4 (k)	0/2/6 (n)	6	3	9
<i>Beslissingen over misbruik van machtsposities</i>	0/1/1 (l)	0	41	0	2
<i>Beslissingen over voorlopige maatregelen</i>	2	2			1
<i>Beslissingen met boete</i>	2	2			14
<i>Bedrag boetes (in mio euro)</i>	7,3	3,9	3700	3,3	203
<i>Gemiddelde duur van procedures</i>	4j 11m 24d (m)				

(a) Bron: GCR Rating enforcement 2017.

(b) Bron: GCR Rating enforcement 2017.

(c) Tenzij anders vermeld: Rapport annuel 2016.

(d) Headcount incl. Directiecomité.

(e) Het aantal medewerkers dat betrokken is bij de uitvoering van het mededingingsrecht.

(f) Dit begrip betreft vanaf 2013 de leden van het Auditoraat. Het Auditoraat kan beroep doen op de ondersteuning van de directeur en adjunct directeur economische studies en de directeur juridische studies.

(g) Op jaarbasis waarbij de waarde van de diensten in natura geleverd door de FOD Economie door de regering geraamd werden op een waarde van ong. 1,8 miljoen euro.

(h) Nieuwe zaken / lopende zaken (stock).

(i) Waarvan 2 op verzoek van de ACM en 1 op verzoek van de Europese Commissie.

(j) Waarvan 2 op verzoek van de ACM.

(k) Geen beslissing van het Mededingingscollege, 1 transactie van het Auditoraat tot vaststellen van een inbreuk en 4 immunitéitsbeslissingen van het Auditoraat.

(l) Geen beslissing van het Mededingingscollege, 1 transactie van het Auditoraat tot vaststellen van een inbreuk en 1 sepotbeslissingen van het Auditoraat.

(m) Betreft de beslissing inzake een kartel en de 2 beslissingen inzake misbruik van machtspositie.

(n) Geen beslissing van het Mededingingscollege, 2 transacties van het Auditoraat tot vaststellen van een inbreuk en 6 sepotbeslissingen van het Auditoraat (inclusief 4 immunitéitsbeslissingen).

	België 2017	België 2016	EU 2016	NL 2016	F 2016
<b>Concentraties</b>					
<i>Aanmeldingen</i>	30	26	362	119	235
<i>Beslissingen met voorwaarden</i>	2	3	25	2	6
<i>Beslissingen opheffing van voorwaarden</i>	1	0			
<i>Beslissingen met boete</i>	0	1			
<i>Beslissingen niet-naleving verbintenissen</i>	0	1			
<i>Bedrag boetes (in k euro)</i>	0	63			
<i>Sepotbesslissingen (niet aanmeldbaar)</i>	1				
<b>Impact van de beslissingen (Restrictieve praktijken en concentraties)</b>					
<i>Geraamde impact van beslissingen (in mio euro) (a)</i>	378,2	311,2			
<b>Amicus brieven</b>					
<i>Belgische rechters</i>	0	0			
<i>Buitenlandse rechters</i>	0	0			
<b>Arresten</b>					
<i>Hof van Beroep Brussel</i>	5	4			
<i>Hof van Cassatie / Grondwettelijk Hof</i>	0	0			

(a) Voor België: cijfers OESO conservatief – driejaarlijks gemiddelde: zie onder tabel XI.3.



### III. De formele dossiers betreffende de handhaving van de artikelen IV.1 en 2 WER en 101 en 102 VWEU

#### III.1 Korte bespreking van beslissingen van het Mededingingscollege

##### III.1.1 Enkele cijfers

	Aantal		Commentaar
	2017	2016	
<b>Beslissingen</b>			
<i>Totaal aantal</i>	2	2	
<i>Aantal colleges</i>	3	6	Andere colleges zijn al samengesteld na clementieverzoeken
<b>Beslissingen ten gronde</b>			
<i>Beslissingen die vaststellen dat er geen grond is om tussen te komen (art. IV.47 WER)</i>	0	0	
<i>Beslissingen die geen kartel of misbruik van machtspositie vaststellen (art. IV.48, 2° WER)</i>	0	0	
<i>Beslissingen die een kartel of misbruik van machtspositie vaststellen (art. IV.48, 1° WER)</i>	0	0	
<i>Beslissingen met toezeggingen (art.IV.49, § 1 WER)</i>	0	0	
<i>Beslissingen met een volledige vrijstelling van boete voor rechtspersonen (art. IV.46, § 1 WER)</i>	0	0	
<i>Beslissingen met een gedeeltelijke vrijstelling van boete voor rechtspersonen (art.IV.46, § 1 WER)</i>	0	0	
<i>Beslissingen met een immuniteit van vervolging voor natuurlijke personen (art. IV.46, § 2 WER)</i>	0	0	
<i>Beslissingen met sancties (geldboeten en dwangsommen) (art. IV. 70 e.v. WER)</i>	0	0	
<ul style="list-style-type: none"> <li>• <i>Beslissingen met een boete voor rechtspersonen</i></li> <li>• <i>Beslissingen met boete voor natuurlijke personen</i></li> <li>• <i>Beslissingen met dwangsom</i></li> </ul>	0	0	
<i>Sepotbeslissingen betreffende artikel 101, § 3 VWEU (art. IV.50 WER)</i>	0	0	
<ul style="list-style-type: none"> <li>• <i>Beslissingen in zaken die werden ingeleid na de oprichting van de BMA</i></li> <li>• <i>Beslissingen in zaken die werden ingeleid voor de oprichting van de BMA</i></li> </ul>	0	0	
<b>Beslissingen betreffende voorlopige maatregelen (totaal aantal) (boek IV WER)</b>	2	2	
<i>Beslissingen waarin voorlopige maatregelen geweigerd werden (art.IV.64, § 6 WER)</i>	1	2	
<i>Beslissingen met voorlopige maatregelen (art.IV.64, § 6 WER)</i>	1	0	

<b>Beslissingen betreffende voorlopige maatregelen (totaal aantal) (boek V)</b>	0	0	
<i>Beslissingen waarin voorlopige maatregelen werden geweigerd (art. V.4, § 4 WER)</i>	0	0	
<i>Beslissingen met voorlopige maatregelen (art. IV.64, § 6 WER)</i>	0	0	
<b>Beslissingen op beroep tegen een sepotbeslissing van het Auditoraat (art. IV.42, § 3 WER)</b>	0	2	
<b>Duur van procedures (in maanden en dagen)</b>			
<i>Inbreukzaken voor het College</i>	/	/	
<i>Voorlopige maatregelen</i>	1 m 14 j	1 m 19 d	De wet voorziet afhankelijk van eventuele verlengingen een maximumtermijn van 2 maanden tot 2 maanden en 2 weken.
<i>Beroep tegen sepotbeslissingen van het Auditoraat</i>	/	3 m 7 d	De wet voorziet geen termijnen.
<b>Betwistingen van vertrouwelijkheid van stukken (art. IV. 41, § 8 WER)</b>	0	0	

### **III.1.2 Voorlopige maatregelen**

#### **III.1.2.a Medicare-Market / Orde van Apothekers**

De SA Medicare-Market heeft op 2 juni 2016 een klacht neergelegd tegen de Orde van Apothekers en heeft op 28 april 2017 om voorlopige maatregelen verzocht.

Het Mededingingscollege ging daarom na of er *prima facie* aanwijzingen zijn van een inbreuk op de mededingingsregels, en of er dringend een toestand moet worden vermeden die een ernstig, onmiddellijk en moeilijk herstelbaar nadeel kan veroorzaken voor verzoekster, of die schadelijk kan zijn voor het algemeen economisch belang.

Het Mededingingscollege heeft geoordeeld in zijn beslissing van 19 juni 2017<sup>2</sup> dat er *prima facie* aanwijzingen zijn dat organen van de Orde van Apothekers een inbreuk kunnen hebben gepleegd tegen de mededingingsregels door zich te verzetten tegen het kortingenbeleid van Medicare-Market, hun openingsuren en de inrichting van hun farmaceutische en parafarmaceutische activiteiten.

Het Mededingingscollege heeft evenwel geoordeeld dat het niet bewezen was dat Medicare-Market een ernstig, onmiddellijk en moeilijk herstelbaar nadeel leed, of dat het algemeen economisch belang werd geraakt in de zin van de bepalingen betreffende voorlopige maatregelen, gelet op het feit dat Medicare-Market zijn commercieel beleid verder heeft kunnen zetten.

Die beslissing betreft alleen het nemen van voorlopige maatregelen en loopt niet vooruit op de beslissing die later na het afronden van het onderzoek ten gronde genomen kan worden over een eventuele inbreuk.

#### **III.1.2.b Concours du Global Champions Tour**

Het Mededingingscollege heeft op 20 december 2017<sup>3</sup> voorlopige maatregelen opgelegd aan de organisatoren van de Global Champions Tour (GCT), de Global Champions League (GCL) en aan de Fédération Equestre Internationale (FEI) die er toe strekken dat, tot het sluiten van de zaak ten gronde, ten minste

<sup>2</sup> [Décision n°ABC-2017-V/M-24](#)

<sup>3</sup> [Décision n°ABC-2017-V/M-38](#)

60 % van de uitnodigingen voor competities van de GCT moeten uitgaan naar ruiters op basis van hun ranking in de officiële ranking van de FEI, en niet afhankelijk mogen zijn van het deel zijn van een betalend team uit de GCL.

Een ruiter en een paardenhandelsstal hebben een klacht en een verzoek om voorlopige maatregelen neergelegd over een Memorandum of Understanding (MoU) dat afgesloten werd tussen de FEI, de GCT en de GCL. De verzoekers zijn van oordeel dat het MoU door het percentage van de uitnodigingen voor GCT competities dat uitsluitend op basis van hun ranking moet worden verstuurd, te verlagen van 60 % naar 30 %, de ruiters onrechtmatig benadeelt die geen lid zijn van een betalend team van de GCL. Het Mededingingscollege is *prima facie* van oordeel dat het niet onredelijk is om te denken dat die vermindering een inbreuk kan zijn op de mededingingsregels.

Die beslissing betreft alleen het nemen van voorlopige maatregelen en loopt niet vooruit op de beslissing die later na het afronden van het onderzoek ten gronde genomen kan worden over een eventuele inbreuk.

## **III.2 Korte bespreking van beslissingen van het Auditoraat**

### **III.2.1 Enkele cijfers over onderzoeken**

Onderzoeken door het Auditoraat	2017	2016
<b>Open onderzoeken</b>	12	14
<i>Kartels</i>	12	12
<i>Misbruik van machtspositie</i>	0	1
<i>Andere</i>	0	1
<i>Gevat door een klacht of een specifiek verzoek (art. IV.41, § 1, 1° tem 5° WER)</i>	7	5
<i>Ambtshalve onderzoeken (art. IV.41, § 1, 2° en 5° WER)</i>	5	9
<b>Verzoeken om voorlopige maatregelen (art. IV.64, § 2 WER)</b>	2	2
<b>Clementieverzoeken en verzoeken om immuniteit voor natuurlijke personen (art. IV.46, § 1 en 2 WER)</b>	4	9
Zaken waarin een <b>huiszoeking</b> is verricht	3	3
<b>Ontwerpen van beslissing</b> neergelegd bij het Mededingingscollege	0	0

### III.2.2 Enkele cijfers over beslissingen

	Aantal		Verwijzingen
	2017	2016	
<b>Beslissingen (totaal aantal)</b>	8	8	
<b>Beslissingen die een procedure afsluiten als gevolg van een transactie</b> (art. IV.57, al. 1 WER)	2	2	Gist, Infrabel
<b>Seponeringsbeslissingen</b> (art. IV.42, §2 WER)	6	6	
<i>Wegens onontvankelijkheid of ongegrondheid van de klacht</i>	1	2	AMP
<i>Niet-aanmeldbaar concentratie</i>	1		Vente privée
<i>Wegens verjaring van de klacht</i>			
<i>Wegens het prioriteitenbeleid en de beschikbare middelen</i>			
<i>Immunititeit van vervolging</i>	4	4	
<b>Beslissingen in verband met vertrouwelijkheid</b> (art. IV.41, § 7, al. 2 WER)	13	20	

### III.2.3 Korte bespreking van beslissingen

#### III.2.3a Transactiebeslissingen

##### **Transactiebeslissing in de sector van gist**

Het Auditoraat legt Algist Bruggeman NV en haar moederonderneming Lesaffre et Compagnie SA in het kader van een transactieprocedure een boete op van 5.489.000 euro, in hoofdzaak wegens

- (i) verticale prijsbinding met betrekking tot de verkoop van geperste verse bakkersgist aan (semi-) artisanale bakkerijen,
- (ii) het tegenwerken van lageprijsconcurrenten, en
- (iii) het afsluiten van exclusieve afnameovereenkomsten van te lange duur met sommige bakkerijen voor vloeibare verse bakkersgist<sup>4</sup>.

De veroordeelde praktijken betreffen zowel artikel 101 als artikel 102 VWEU en handelen over een samenwerking tussen intrabrand en interbrand concurrentie.

Verse bakkersgist is een basisingrediënt voor brood. De verkoop en levering van verse (bakkers)gist aan (semi-)artisanale bakkerijen in België gebeurt niet rechtstreeks door de producent, maar door distributeurs van bakkerijgrondstoffen die die grondstoffen aankopen. Die distributeurs zijn dan ook vrij in hun prijszetting naar hun klanten toe.

<sup>4</sup> [Beslissing nr. BMA-2017-I/O-07-AUD](#)

i. Verticale prijsbinding

Algist Bruggeman heeft de wederverkoopprijs bepaald van geperste gist en gestabiliseerde vloeibare bakkersgist die door distributeurs werden verkocht aan de eindafnemers (m.a.w. (semi-)artisanale bakkerijen). Distributeurs mochten daar in de praktijk niet van afwijken, tenzij met toestemming van Algist Bruggeman. Dat leidde tot een uitschakeling van prijsconcurrentie tussen de verschillende distributeurs van Algist Bruggeman.

ii. Tegenwerken van lageprijsconcurrenten

Algist Bruggeman ondernam daarnaast acties om de verkoop van verse bakkersgist van lageprijsconcurrenten tegen te werken. Zo gaf Algist Bruggeman bijvoorbeeld kortingen aan distributeurs in ruil voor het niet opnemen van zulke gist in hun assortiment.

iii. Sommige bakkerijen werden exclusief gebonden voor een kunstmatig lange duur

Algist Bruggeman koppelde de verkoop van gestabiliseerde vloeibare bakkersgist automatisch aan de aanschaffing door de klant van een installatie om die gist te doseren. De waarde van de installatie werd door Algist Bruggeman bepaald. De afschrijving van die installatie werd daarna verrekend in een afnameprijs op een wijze die leidde tot een artificieel lange afschrijvingsduur die verder werd gekoppeld aan niet-concurrentiebedingen. Tijdens die periode kon de concurrentie niet spelen voor die bakkerijen.

De praktijken vonden plaats voor een periode van 5 jaar en 6 maand, tussen januari 2008 en juni 2013.

***Transactiebeslissing in de sector van elektrische transformatoren***

Het Auditoraat heeft een kartel tussen vijf ondernemingen (ABB Ltd en zijn filiaal ABB NV, Siemens AG en zijn filiaal Siemens NV, Karpimos SA en haar filiaal AEG Belgium NV, Schneider Electric SE en haar filiaal Schneider Electric Energy Belgium NV en Sécheron SA) gesanctioneerd in het kader van een overheidsopdracht georganiseerd door Infrabel en legde hen boetes op ten bedrage van 1.779.000 euro<sup>5</sup>.

Die openbare aanbesteding, in de vorm van een raamovereenkomst<sup>6</sup>, betrof compacte posten voor tractieonderstations (die nodig zijn voor de omzetting van wisselstroom naar gelijkstroom) en compacte posten voor sectioneerposten (die nodig zijn om een deel van een stroomkring of netwerk te isoleren).

ABB NV, Siemens NV, AEG Belgium NV, Schneider Electric Energy Belgium NV en Sécheron SA zijn overeengekomen om de aanbestedingen (Request for Quotation, hieronder "RFQ") gehouden door Infrabel in uitvoering van overheidsopdracht 24C/125596 onder elkaar te verdelen.

Voor elke RFQ zijn ABB nv Siemens nv, AEG België nv, Schneider Electric Energy Belgium nv en Sécheron SA overeengekomen welk bedrijf welke aanbesteding zou winnen.

Concreet hebben die bedrijven de ingediende prijsopgaven zo berekend dat de RFQ wordt binnengehaald door het bedrijf dat zij eerder hadden aangewezen.

De gesanctioneerde praktijken zijn begonnen in augustus 2010 voor Sécheron SA en Siemens nv en in februari 2011 voor ABB NV, AEG Belgium NV en Schneider Electric Energy Belgium NV.

In de mate dat er een soms belangrijke tijdsspanne is tussen de toekenning van een RFQ en de realisatie daarvan, heeft het Auditoraat besloten om rekening te houden met de uitvoering van omstreden RFQs tot 30 juni 2016, hetzij tot na de opzegging van het kartel.

---

<sup>5</sup> [Décision n°ABC-2017-I/O-16-AUD](#)

<sup>6</sup> Het betreft een overeenkomst gesloten door een publieke overheid met meerdere voorafgaandelijk weerhouden ondernemingen waarin de voorwaarden zijn vastgelegd voor de aanbestedingen gedurende een bepaalde periode, waaronder de maximumprijs.

Een verzwarende omstandigheid werd toegepast op een bedrijf wegens de rol van kartelleider van een van zijn werknemers. Het Auditoraat erkende ook een verzachtende omstandigheid voor alle bedrijven vanwege de rol gespeeld door Infrabel.

Die zaak vindt zijn oorsprong in het clementieprogramma van de Autoriteit<sup>7</sup>. Dat programma laat een bedrijf dat deelneemt aan een kartel toe om dat bij het Auditoraat aan te geven en te profiteren van immuniteit van vervolging of een vermindering van het bedrag van de boetes op basis van zijn rang. In het bijzonder kozen drie van de vijf deelnemende bedrijven (en verschillende natuurlijke personen) om de toepassing van dat programma te vragen.

Het auditoraat erkende ook de samenwerking, buiten de clementie om, met een Zwitsers bedrijf dat spontaan elementen verstrekke om de werking van het kartel beter te begrijpen. Het auditoraat heeft aan Schneider ook een vermindering van het bedrag van de geldboete verleend omdat een voormalige werknemer van dat bedrijf (buiten elk clementieverzoek van Schneider) informatie over de rol van Schneider in het kartel had verstrekt en heeft hiervoor immuniteit van vervolging verkregen. Voor zover dat verzoek Schneider de mogelijkheid ontnam om een clementieverzoek in te dienen, en die informatie werd gebruikt om de deelneming van Schneider aan de inbreuk vast te stellen, heeft het Auditoraat een vermindering van het bedrag van de boete toegestaan aan Schneider.

### **III.2.3b Sepotbeslissingen**

#### **AMP**

Het Auditoraat heeft het onderzoek naar AMP beëindigd<sup>8</sup>. Het onderzoek had enerzijds betrekking op exclusiviteitsclausules in de contracten gesloten tussen de uitgevers en AMP over de verdeling van kranten en tijdschriften naar de verkooppunten voor losse verkoop in België en anderzijds op

- (i) de deelname van de verkooppunten aan de kostenstructuur en de verhoging van de transportkosten,
- (ii) de wijziging van de dienst uitzonderlijke terugzendingen, evenals
- (iii) de invoering van een nieuw controle- en kredietsysteem van onverkochte artikelen (Axon).

Over de exclusiviteitsclausules heeft het Auditoraat beslist dat het niet langer opportuun is om het onderzoek naar die grief verder te zetten, gelet op de verbintenissen die zijn aangeboden door bpost in het kader van de concentratie waardoor zij de controle verwierf over AMP (zie de beslissing van het mededingingscollege BMA-2016-C/C-32 van 8 november 2016, bpost / AMP en LS Distribution Benelux). Bijgevolg heeft het Auditoraat geen positie ingenomen over de vraag of AMP het mededingingsrecht al dan niet geschonden heeft door het invoegen van bovengenoemde clausules in contracten met uitgevers.

Over de verhoging van de transportkosten stelt het Auditoraat vast dat AMP, ten gevolge van een arrest van het Hof van Beroep van Brussel van 29 mei 2012, het forfait voor de transportkosten heeft teruggebracht naar het (geïndexeerde) bedrag dat als objectief rechtvaardig wordt beschouwd door het Hof van Beroep. Over de invoering van een maandelijkse forfaitaire vergoeding voor deelname aan de kostenstructuur, leidt het onderzoek tot het besluit dat dat laatste in fine neutraal blijkt te zijn in vergelijking met het door de AVLK voorziene regime van 1999. Het Auditoraat beschouwt het dus niet opportuun noch gerechtvaardigd om het onderzoek naar die grieven verder te zetten.

---

<sup>7</sup> <https://www.bma-abc.be/nl/kartels>

<sup>8</sup> [Décision n°ABC-2017-P/K-25-AUD](#)

Over de wijziging van de dienst uitzonderlijke terugzendingen en de invoering van een nieuw controle-en kredietstelsel van onverkochte artikelen (Axon), blijkt uit het onderzoek dat de grieven daarover niet gefundeerd zijn.

## IV. Het concentratietoezicht

### IV.1 Enkele cijfers

	Aantal		Verwijzingen 2017
	2017	2016	
<b>Concentraties ingediend met vereenvoudigde procedure (art. IV.63 WER)</b>	20	21	Zie <a href="#">website</a>
<i>Toelaatbaar verklaarde concentraties door stilzwijgende goedkeuring (art. IV.63, § 6 WER)</i>		0	
<i>Concentraties die terugkeren naar de normale procedure (art. IV.63, § 5, al.3 WER)</i>	1	0	
<b>Concentraties aangemeld in de normale procedure (art. IV.58 WER)</b>	10	5	Zetes Industries / Panasonic Corporation Mediahuis Sator Holding / Henrard Also / All 4 U Brussels Airlines / Thomas Cook Lyfra / Sweetinvest Telenet/Coditel D'leteren / Rietje Volvo / Kant De Persgroep / Mediaaan Kinopolis
<b>Concentraties in eerste fase</b>	9	5	
<i>Toelaatbaar verklaarde concentraties zonder voorwaarden noch verplichtingen (art. IV.61, § 2, 2° WER)</i>	7	2	Shanks/Van Gansewinkel Zetes Industries / Panasonic Corporation Mediahuis Sator Holding / Henrard Also / All 4 U Brussels Airlines / Thomas Cook Lyfra / Sweetinvest
<i>Toelaatbaar verklaarde concentraties met voorwaarden en verplichtingen (art.IV.61, § 2, 1° WER)</i>	2	2	Telenet/Coditel Kinopolis
<i>Stilzwijgend toelaatbaar verklaarde concentraties (art.IV.61, § 2, al 3 WER)</i>	0	0	
<i>Concentraties in tweede fase (art.IV.61, § 2, 3° WER)</i>	0	1	
<b>Concentraties in tweede fase</b>	1	1	McKesson / Belmedis
<i>Toelaatbaar verklaarde concentraties zonder voorwaarden noch verplichtingen (art. IV.62, § 6, al. 2 WER)</i>	0	0	
<i>Toelaatbaar verklaarde concentraties met voorwaarden en verplichtingen (art. IV.62, § 6, al. 2 WER)</i>	1	1	McKesson / Belmedis
<i>Stilzwijgend toelaatbaar verklaarde concentraties (art. IV.62, § 6, al. 2 WER)</i>	0	0	
<i>Niet-toelaatbaar verklaarde concentratie (art. IV.62, § 7 WER)</i>	0	0	



## IV.2 Korte bespreking

### *Shanks / Van Gansewinkel*

Het Mededingingscollege heeft op 25 januari 2017 de overname goedgekeurd van Van Gansewinkel Groep B.V. door Shanks Netherlands Holdings B.V.<sup>9</sup>. Die concentratie werd aangemeld in België en in Nederland.

De concentratie werd onderzocht voor de markten voor het ophalen van huishoudafval en voor de recycling van vlak glas, en de eventueel als afzonderlijke markten te definiëren markten voor het ophalen van gelijkaardig commercieel bedrijfsafval in Vlaanderen en Brussel, en de recycling van zowel bol als vlak glas.

Het College heeft geoordeeld dat de concentratie de mededinging op die markten niet significant beperkt. Het is, zoals de auditeur, onder andere tot die conclusie gekomen omdat op die markten de ene onderneming dikwijls meer aanwezig is in Vlaanderen en de andere meer in Wallonië, en de directe overlap beperkt is.

### *Zetes Industries / Panasonic Corporation*

Het Mededingingscollege heeft op 13 april 2017 de overname goedgekeurd van Zetes Industries SA door Panasonic Corporation<sup>10</sup>.

De AVC (Advanced Video Coding) divisie van Panasonic waarin Zetes geïntegreerd zal worden, produceert en verdeelt hardware zoals groot formaat robuuste draagbare terminals.

Zetes is een op Euronext Brussel genoteerde onderneming. Haar activiteiten concentreren zich op de identificatie van personen (bijvoorbeeld de productie van elektronische identiteitskaarten) en van goederen (bijvoorbeeld met lezers van barcodes en klein formaat robuuste draagbare terminals).

De concentratie werd onderzocht voor twee betrokken markten: de markt voor groot formaat robuuste draagbare terminals, en de markt voor oplossingen voor het automatisch capteren van gegevens, en tenminste het marktsegment voor oplossingen voor het automatisch capteren van gegevens voor de identificatie van goederen.

Het College heeft geoordeeld dat de concentratie de mededinging op die markten niet significant beperkt. Het is, zoals de auditeur, onder andere tot die conclusie gekomen omdat er geen risico is dat Panasonic de groot formaat robuuste draagbare terminals zal voorbehouden voor Zetes, en omdat het segment van de oplossingen voor het automatisch capteren van gegevens voor de identificatie van goederen in volle groei is en gekenmerkt wordt door een groot aantal spelers.

### *McKesson / Belmedis*

Het Mededingingscollege heeft in een tweedefaseprocedure op 20 april 2017 onder voorwaarden de overname goedgekeurd door de groep McKesson van Belmedis NV, Espafarmed SLU, Cophana SA en Alp-

---

<sup>9</sup> [Beslissing nr.BMA-2017-C/C-02](#)

<sup>10</sup> [Décision n°ABC-2017-C/C-10](#)

har Partners SA, en ook het verwerven door de groep McKesson van een controleparticipatie in Sofiadis cvba<sup>11</sup>.

Die overname betreft de groothandel in farmaceutische producten en andere distributiediensten voor de beleving van apotheken.

Het Mededingingscollege oordeelde dat de transactie waarschijnlijk tot mededinging beperkende gecoördineerde effecten zou leiden op de Belgische groothandelsmarkt van verkochte apotheekproducten, in die zin dat de concentratie de capaciteit en prikkels van de twee grootste spelers op de markt zou vergroten om te coördineren.

Het College verwees naar de voorwaarden vastgesteld door de rechtsspraak Airtours.

De BMA heeft vastgesteld dat na de transactie, de concentratie van de Belgische markt krachtig zou worden versterkt en dat er in Vlaanderen een quasiduopolie zou ontstaan.

De BMA analyseerde marktkenmerken (transparantie, homogeniteit van diensten, marktstabiliteit, gebrek aan innovatie, aanwezigheid van toegangsbelemmeringen) en was van mening dat dat bevorderlijk was voor de uitvoering van een coördinatie.

Het College was van mening dat het relatief eenvoudig was voor de betrokken actoren om een gemeenschappelijke perceptie van de modaliteiten voor het uitoefenen van de coördinatie te bereiken en dat in dat geval het coördinatiemechanisme met name gebaseerd zou kunnen zijn op een toewijzing van klanten .

Het College was voorts van oordeel dat de omstandigheden die de interne en externe stabiliteit van die coördinatie ten goede kwamen, inderdaad aanwezig waren op de betrokken markt. Inderdaad, elke discrepantie zou gemakkelijk en snel kunnen worden opgespoord. Een afschrikingsmechanisme dat bestond uit een terugkeer naar een gericht en beperkt mededingingsbeleid was geloofwaardig. Bovendien was het mededingingscollege van oordeel dat noch concurrerende buitenstaanders noch directe verkoop van farmaceutische laboratoria aan apotheken destabiliserende elementen van coördinatie zouden kunnen zijn.

Het College heeft geoordeeld dat die overname alleen goedgekeurd kon worden mits de aanmeldende partijen er zich toe verbonden een van hun beide depots in het arrondissement Gent en alle relevante activa daarmee verbonden te verkopen. Er werden ook andere verbintenissen aangeboden om de concurrentiekansen van kleinere spelers onder de zogeheten full-line groothandelaars te beschermen. Er zijn ook andere toezeggingen gedaan om de concurrentievoorwaarden van kleinere full-line groothandelaren te behouden.

Een trustee ziet op de naleving van de verbintenissen toe.

### **Mediahuis**

Het Mededingingscollege heeft op 26 april 2017 de verwerving goedgekeurd van de uitsluitende zeggenschap over Corelio Connect Noord NV, Vlaams-Brabantse Mediamaatschappij NV, Concentra Media Nederland BV, Digital Media Facilities NV, De Buren NV, Coldset Printing Partners en de drukportefeuilles

---

<sup>11</sup> [Décision n°ABC-2017-C/C-13](#)

van Corelio NV en Concentra NV door Mediahuis NV, en het verwerven van de gezamenlijke zeggenschap door Mediahuis NV over De Vijver Media NV, De Vijver NV, Nostalgie NV, Vlaanderen Eén NV, Mass Transit Media NV, Regionale TV Media NV en Exuvis bvba<sup>12</sup>.

Die overname betreft een volgende stap in het stroomlijnen van de media-activiteiten van de aanmeldende partijen in de schoot van Mediahuis.

Het College heeft de impact van de transactie onderzocht

- op de nationale markt voor Nederlandstalige Belgische betaalde dagbladen inclusief online, met uitzondering van de zakenkranten,
- op de nationale markt voor themareclame in Nederlandstalige dagbladen (inclusief zakenkranten), gratis bladen en online, en
- op de markt van de Vlaamse Gemeenschap voor de verkoop van advertentieruimte op nationale televisiekanalen.

Het College heeft met de auditeur geoordeeld dat de transactie geen mededingingsbeperkende gevolgen dreigt te hebben die een goedkeuring in de weg zouden staan.

### ***Kinopolis***

Op 31 maart 2017 heeft Kinopolis een verzoek ingediend tot opheffing van de voorwaarden die de Raad voor de Mededinging heeft opgelegd in 1997 bij de concentratie tussen de groepen Bert en Claeys, resulterend in Kinopolis Group. Kinopolis diende reeds eerder, in 2006, een opheffingsverzoek in, wat resulteerde in een lichte aanpassing door het arrest van het Brusselse Hof van Beroep van 11 maart 2010.

Gelet op de huidige marktstructuur, heeft het Mededingingscollege op 31 mei 2017 beslist om de voorwaarde inzake het verkrijgen van voorafgaande goedkeuring van de BMA voor interne groei op te heffen met ingang van 31 mei 2019<sup>13</sup>. De overige voorwaarden (inzake het verbod van exclusiviteits- en prioriteitsrechten bij de verdeling van films, het verbod van programmatieovereenkomsten met onafhankelijke zaaluitbaters, en het verbod van overname door Kinopolis van andere complexen zonder voorafgaande goedkeuring van de BMA) blijven behouden.

Het College is voor elke voorwaarde nagegaan of de handhaving ervan nog vereist is om een significante belemmering van de mededinging tegen te gaan. Het hanteerde een proportionaliteitstoets door de mededingingsbeperkende en mededingingsbevorderende gevolgen van elke voorwaarde tegen elkaar af te wegen in het licht van de huidige marktstructuur. Het College steunde daarbij op een uitgebreid onderzoek van het Auditoraat (gebaseerd op o.m. een postcode-onderzoek, een ruime marktbevraging en grootschalige consumentensurvey). De effecten van de opheffing van de verbintenissen werden geanalyseerd op zowel de nationale als lokale markten voor de vertoning van films in de bioscoop, alsook de nationale markt voor de verdeling van films. Ook de positie van consumenten, leveranciers en concurrenten werd onderzocht.

Het College besliste de voorwaarde inzake organische groei pas op te heffen met ingang van 31 mei 2019. Die overgangperiode van twee jaar beoogt eventuele disruptieve effecten op de markt tegen te gaan en biedt de concurrenten van Kinopolis de nodige tijd om investeringen te plannen en rendabele projecten te ontwikkelen op markten die nog niet verzadigd zijn.

---

<sup>12</sup> [Beslissing nr.BMA-2017-C/C-14.](#)

<sup>13</sup> [Beslissing nr.BMA-2017-C/C-22](#)

Tegen deze beslissing was beroep ingesteld en het Marktenhof heeft de bestreden beslissing vernietigd.

### ***Telenet/ Coditel***

Het Mededingingscollege heeft op 12 juni 2017 onder voorwaarden de verwerving goedgekeurd van de uitsluitende zeggenschap over Coditel Brabant SPRL en haar dochtermaatschappij Coditel SARL (hierna samen aangeduid als “Coditel”) door Telenet Group BVBA (hierna “Telenet”)<sup>14</sup>.

Telenet is een Belgische kabelnetwerkoperator die zich toelegt op het leveren van vast internet, vaste telefoondiensten, en kabeltelevisie aan klanten in heel Vlaanderen en delen van Brussel, en op het leveren van mobiele diensten in heel België. Telenet wordt gecontroleerd door Liberty Global.

Coditel Brabant SPRL drijft handel onder de naam SFR (voorheen Numéricable) en is actief op het vlak van de levering van kabeltelevisie, vast internet, vaste telefonie alsook mobiele telefoniediensten (dat laatste via een Mobile Virtual Network Operators-MVNO overeenkomst met BASE) aan klanten in een aantal gemeenten van Brussel, enkele gemeenten in Vlaanderen en in het zuidelijke deel van de provincie Henegouwen.

Het College heeft met de auditeur geoordeeld dat Telenet verbintenissen moest aanbieden om mededingingsbeperkende gevolgen te vermijden die een goedkeuring in de weg zouden staan.

Die verbintenissen betreffen het beschermen van de concurrentiemogelijkheden voor Orange in het kabeldekkingsgebied van Coditel. Een trustee ziet op het naleven van de verbintenissen toe.

### ***Sator Holding / Henrard***

Het Mededingingscollege heeft op 3 juli 2017 de overname goedgekeurd van Henrard SA en diens dochterondernemingen door Sator Holding BV<sup>15</sup>.

De concentratie werd onderzocht voor de Belgische IAM-importmarkt (producten van het zogeheten ongebonden kanaal) van onderdelen en accessoires voor lichte motorvoertuigen waarop Sator actief is en die een verticale relatie heeft met de groothandelsmarkt voor IAM-onderdelen en accessoires voor lichte motorvoertuigen waarop Henrard actief is en Sator met een bescheiden marktaandeel.

Het College heeft geoordeeld dat gelet op de marktstructuur en de dynamiek van de markt de concentratie de mededinging op die markt niet significant dreigt te beperken.

### ***Also / ALL 4 U***

Het Mededingingscollege heeft op 4 juli 2017 de overname goedgekeurd van All 4 U B.V. door ALSO Deutschland GmbH<sup>16</sup>.

De concentratie werd onderzocht voor de groothandelsmarkt voor printerbenodigdheden in de Benelux.

Het College heeft geoordeeld dat gelet op het beperkte marktaandeel van All 4 U op de betrokken markt de concentratie de mededinging op die markten niet significant beperkt.

### ***Brussels Airlines / Thomas Cook***

Het Mededingingscollege heeft op 11 september 2017 de overname goedgekeurd van activa van Thomas Cook Airlines Belgium NV door Brussels Airlines NV<sup>17</sup>.

---

<sup>14</sup> [Beslissing nr.BMA-2017-C/C-23](#)

<sup>15</sup> [Beslissing nr.BMA-2017-C/C-28](#)

<sup>16</sup> [Beslissing nr.BMA-2017-C/C-29](#)

De concentratie werd onderzocht voor de relevante markt voor passagiersvervoer met lijnvluchten volgens vaste dienstregeling en de markt voor groothandelsverkoop van vliegtuigstoelen aan touroperatoren.

Voor de markt voor passagiersvervoer met lijnvluchten volgens vaste dienstregeling werd er beslist dat voor de routes waarvoor de marktaandeelen van de partijen niet beperkt waren, er voldoende competitieve druk was. Er werd ook opgemerkt dat de concentratie voor sommige routes een positieve impact op de mededinging zou kunnen hebben.

Voor de markt voor groothandelsverkoop van vliegtuigstoelen aan tour operatoren werd er beslist dat er voldoende competitieve druk was.

Er werd vastgesteld dat er geen risico van gecoördineerde effecten bestonden, omdat er altijd mogelijke toekomstige concurrenten waren.

Daarom heeft het College geoordeeld dat de concentratie de mededinging op die markten niet significant beperkt.

### ***Lyfra / Sweetinvest en Verguts Gebroeders***

Het Mededingingscollege heeft op 18 september 2017 de overname goedgekeurd van Sweetinvest SA en Verguts Gebroeders SA door Lyfra SA<sup>18</sup>.

De concentratie werd onderzocht voor de markt voor de groothandel in tabaksproducten.

De concentratie werd beoordeeld met betrekking tot de groothandelsmarkt inzake distributie van tabaksproducten. De partijen zijn ook aanwezig in de groothandel inzake distributie van convenience-producten, prepaid telefoonkaarten, prepaid online betaalkaarten, vervoersbewijzen en postzegels.

Het auditoraat voerde een massale enquête uit bij boekverkopers. Alle concurrenten en leveranciers werden ook ondervraagd. Het onderzoek heeft het mogelijk gemaakt om elk risico van eenzijdige en gecoördineerde effecten op de Belgische markt als gevolg van specifieke marktkenmerken uit te sluiten.

Het College heeft geoordeeld dat de concentratie geen significante beperking van de mededinging op die markt dreigt te veroorzaken.

---

<sup>17</sup> [Beslissing nr.BMA-2017-C/C-31](#)

<sup>18</sup> [Décision n°BMA-2017-C/C-33](#)

## V. Het contentieux waarin de Autoriteit betrokken is

### V.1 Enkele cijfers

Voor het Hof van Beroep en het Hof van Cassatie in de zaken van de BMA en van de voormalige Raad voor de Mededinging:

2017	Aantal	Referentie
<b>Beroepen ingesteld in 2017</b>	2	Euroscop / BMA: 2017/AR/1139 I-magix / BMA: 2017/MR/1
<b>Arresten van het Hof van Beroep</b>	5	BMW Belgium Luxembourg / BMA: 2014/MR/2 : arrest van 4 oktober 2017 Bakkers Vlaanderen / BMA: 2013/MR/7 : arrest van 4 oktober 2017 De Persgroep / BMA: 2013/MR/30 : arrest van 28 juni 2017 Alken-Maes / BMA: 2016/MR/2 : arrest van 28 juni 2017 Distripaints / BMA: 2013/MR/9 : arrest van 13 december 2017
<b>Overige hangende beroepen</b>	0	bpost / BMA: 2013/MR/2
<b>Cassatievoorzieningen</b>	1	CBR ea / BMA ("Cement"): 2013/MR/11 à 15
<b>Overige hangende Cassatieberoepen</b>	2	BMA / PSA Antwerp e.a. : BMA / TUI Travel e.a. : C.15.0458.N

### V.2 Beknopte bespreking

In 2017 was het aantal beroepen tegen beslissingen van de BMA beperkt tot één. Het betreft een beroep tegen de beslissing om de voorwaarden voor de goedkeuring van de fusie tussen de Bert- en Claeys-groepen (die Kinopolis zijn geworden) in 1997 gedeeltelijk op te heffen. Het college besliste dat de vierde voorwaarde voor de oprichting van nieuwe complexen door Kinopolis moest worden opgeheven. Aan die opheffing werd wel een overgangstermijn van twee jaar gekoppeld.

Het Marktenhof<sup>19</sup> heeft op 28 februari 2018 geoordeeld dat dat beroep gegrond was voor bovenstaande opheffing. Het Hof oordeelde dat de oplegging van de tweejarige overgangstermijn niet afdoende en daadkrachtig gemotiveerd was. Het Hof vernietigde bijgevolg de bestreden beslissing voor de opheffing van de vierde voorwaarde met ingang van twee jaar na datum van de beslissing voor de nieuwe oprichting door Kinopolis. Het College moet zich nu opnieuw beraden over de vierde voorwaarde aangaande de oprichting van nieuwe bioscopen door Kinopolis.

In de procedure tegen voorlopige maatregelen die het Mededingingscollege in 2016 heeft opgelegd [zaak 2016/MR/2 (Alken-Maes/ABC)] heeft het Hof het beroep ontvankelijk maar ongegrond verklaard. Meer bepaald heeft het Hof de beslissing van het College bevestigd dat een overname die niet moet worden aangemeld overeenkomstig de regels betreffende het concentratietoezicht van het WER, getoetst kan worden aan artikel IV.2 WER, maar dat er alleen een inbreuk op die bepaling kan zijn wanneer er sprake is van misbruik van machtspositie die onderscheiden kan worden van het loutere effect van de concentratie.

<sup>19</sup> Het Marktenhof is een kamer van het Hof van Beroep van Brussel, belast met geregeleerde marktzaken.

Daarnaast heeft het Hof een definitieve uitspraak gedaan in de zaak Distripaints/BMA. In zijn arrest oordeelde het Hof dat het beroep van Distripaints niet-ontvankelijk was (zie hieronder) en voor de rest ongegrond. Meer in het bijzonder was het Hof van oordeel dat de korte motivering die door de auditeur werd gegeven, naar aanleiding van de betwisting door Distripaints van het “in scope”-kenmerk van de documenten, voldoet aan de vereiste van voldoende motivering. Bovendien oordeelde het Hof dat de eis tot schadeloosstelling van Distripaints vanwege de lengte van het onderzoek ondenkbaar was gedurende de periode tot het tussenvonnis (omdat het reeds werd verworpen bij tussenarrest van 26 november 2014) en ongegrond voor de volgende periode.

Ten slotte, op 10 november 2016 had het Hof een eindarrest geveld in de zaak betreffende posttarieven van bpost waarin de voormalige Raad voor de Mededinging bpost veroordeelde tot een boete van 37,4 miljoen euro wegens misbruik van machtspositie. Het Hof stelde vast dat de feiten die aan de grondslag lagen van de bestreden beslissing in wezen gelijk waren aan feiten die reeds door het BIPT werden gesanctioneerd. Het Hof herinnerde er verder aan dat het de beslissing van het BIPT ter zake eerder in 2016 vernietigd heeft. Bijgevolg concludeerde het Hof dat, in het licht van het ‘non bis in idem’-beginsel, de bestreden beslissing van de Raad voor de Mededinging vernietigd diende te worden omdat dezelfde feiten reeds het voorwerp waren van een rechterlijke beslissing met kracht van gewijsde.

Ook tegen dat arrest heeft de BMA cassatieberoep aangetekend.

## **VI. Formele adviezen**

### **VI.1 Bindende formele adviezen**

#### ***Gespreksafgifte op afzonderlijke mobiele netwerken***

Op 14 februari 2017 bracht het Directiecomité een advies uit over het ontwerpbesluit van het BIPT betreffende de analyse van de markten inzake verstrekking van diensten van gespreksafgifte op mobiele netwerken (de zogenaamde “Markt 2”) in overeenstemming met de paragrafen 4, 4/1 en 5 van artikel 55 van de wet betreffende elektronische communicatie van 13 juni 2005.

De BMA stelt in haar advies vast dat Markt 2 gedefinieerd wordt op basis van de principes van het mededingingsrecht zoals vastgesteld in het raam van de Communicatie van de Commissie over de definitie van de relevante markt voor het mededingingsrecht<sup>20</sup>. De BMA stelt tevens vast dat de conclusies van het BIPT over de afbakening van de genoemde markt, zowel wat de productdimensie als de geografische dimensie betreft, in lijn zijn met zowel de communautaire als de nationale rechtspraak op het gebied van het mededingingsrecht.

Het BIPT concludeert naar aanleiding van de analyse van Markt 2 dat elk van de operatoren op de markten van verstrekking van diensten van gespreksafgifte op mobiele netwerken over een significante marktmacht beschikt, in die zin dat ze zich in belangrijke mate onafhankelijk van de andere operatoren en gebruikers zouden kunnen gedragen. Hieruit volgt dat de operatoren, bij gebrek aan regulering, ertoe zouden kunnen worden aangespoord om die marktmacht te exploiteren door buitensporige tarieven op te leggen voor hun diensten van gespreksafgifte op mobiele netwerken. Het BIPT legt aan operatoren die

---

<sup>20</sup> PB(1997) C372/09

over een sterke machtspositie beschikken verplichtingen op met betrekking tot toegang en interconnectie, niet-discriminatie, transparantie en prijscontrole.

De BMA neemt nota van die verplichtingen en oordeelt dat de beweegredenen om ze al dan niet op te leggen in de lijn liggen van de doelstellingen van het mededingingsrecht.

## **VI.2 Andere formele adviezen**

### ***Begrip onderneming en toepassingsgebied van boek IV WER***

Het directiecomité bracht op 25 januari 2017 een advies uit over een nieuw voorstel tot aanpassing van het begrip onderneming in boek IV WER. Het Directiecomité kan zich vinden in het nieuwe voorstel, dat een op zich staande definitie geeft van het begrip onderneming, wat de lectuur en ook de interpretatie ervan vergemakkelijkt.

### ***Verdeling van jodiumtabletten***

In het kader van het nucleair en radiologisch noodplan, wordt een maatregel bepaald voor preventieve gratis verdeling van jodiumtabletten aan de bevolking rond de verschillende nucleaire sites. De jodiumtabletten zullen door alle apotheken aan de bevolking worden verdeeld. De bevoorrading van de jodiumtabletten wordt toevertrouwd aan alle groothandelaars-verdelers die actief zijn in België. In haar advies van 24 mei 2017 sprak de BMA zich uit over de tussenkomst van de groothandelaars-verdelers in het licht van de regels van het mededingingsrecht.

Alle groothandelaars-verdelers actief in België zouden door de regering worden verplicht om de tabletten te leveren. Dergelijke verplichting zou toch kunnen worden bestempeld als diensten van algemeen economisch belang in de zin van artikel 106 VWEU. Dat artikel bepaalt dat de ondernemingen belast met het beheer van diensten van algemeen economisch belang onder de regels vallen van de mededingingsregels, voor zover de toepassing daarvan de vervulling, in feite of in rechte, van de hun toevertrouwde bijzondere taak niet verhindert.

Voor het tarief voor de levering van de tabletten is de toepassing van een gemeenschappelijk tarief wettelijk ten opzichte van de artikelen 4 TUE en 101 VWEU, op voorwaarde dat dat tarief door de Staat wordt opgemaakt en niet door een groep ondernemingen die door die Staat werd gedelegeerd.

De BMA oordeelde in haar advies dat het wenselijk zou zijn, om het mededingingsbeperkende effect te verminderen, dat de regering voor de vaststelling van een tarief voor die dienst elke groothandelaar-verdeler individueel zou consulteren, om aldus voor ieder van hen de kostengegevens vast te stellen van degelijke dienst. Dergelijke aanpak is aanbevolen gezien het aantal groothandelaars-verdelers zeer beperkt in België. Dankzij die aanpak kunnen laatstgenoemden geen vertrouwelijke informatie uitwisselen die onder het toepassingsgebied van de artikelen IV.1 WER en 101 VWEU zouden kunnen vallen. Dergelijk risico zou daarentegen wel bestaan in de hypothese, dat de Nationale Vereniging van Groothandelaars-Verdelers van Farmaceutische Specialiteiten (NMGV) aan de regering een tarief zou voorstellen dat voor al haar leden van toepassing zou zijn, wat zou veronderstellen dat op voorhand een informatiewissel zou plaatsvinden tussen de groothandelaars-verdelers, om een gemeenschappelijk tarief voor te stellen.

### ***Aanmeldingsdrempels***

Op 16 mei 2017 bracht het Directiecomité een advies uit met betrekking tot de aanmeldingsdrempels voor concentraties in België. Het Wetboek van economisch recht bepaalt in artikel IV.7 dat de bepalingen over de controle op concentraties slechts van toepassing zijn wanneer de betrokken ondernemingen sa-



men in België een omzet van meer dan 100 miljoen euro bereiken en ten minste twee van de betrokken ondernemingen elk in België een omzet halen van ten minste 40 miljoen euro. Beide limieten vormen de aanmeldingsdrempels voor concentraties in België. De derde paragraaf van datzelfde artikel IV.7 WER bepaalt dat de Belgische Mededingingsautoriteit om de drie jaar overgaat tot een toetsing van die drempels, “daarbij onder andere rekening houdend met de economische impact en de administratieve last voor de ondernemingen”.

Die evaluatie van de aanmeldingsdrempels vindt plaats in een context, waarin andere mededingingsautoriteiten zich vragen stellen over de relevantie van dergelijke drempels. Aldus lanceerde de Europese Commissie in oktober 2016 een publieke raadpleging over een aantal procedurele en jurisdictionele aspecten van concentratiecontrole door de EU.

Volgende argumenten werden onder de loep genomen:

- de Belgische aanmeldingsdrempels zijn, in relatieve termen (en in sommige gevallen ook in absolute termen), hoger dan in de buurlanden.
- Concentraties kunnen een impact hebben terwijl ze beneden de aanmeldingsdrempels liggen
- Middelen aangewend door de BMA voor de controle op concentraties: het aandeel aangemelde concentraties dat leidt tot grondige onderzoeken en/of toegevingen is relatief groot in België. Dat betekent, dat met in vergelijking hoge drempels, de BMA haar inspanningen focust op de concentraties die een mogelijk schadelijk effect op de markt kunnen hebben.
- Middelen aangewend door de ondernemingen voor de controle op concentraties: de controle op concentraties vereist de inzet van middelen door de ondernemingen, want ze moeten een ontwerp van aanmelding voorleggen, verzoeken om inlichtingen beantwoorden, en met de implementering van hun concentratieproject wachten tot de BMA een goedkeuringsbeslissing neemt. Aangezien de drempels in België in vergelijking met de buurlanden hoger liggen, wenden de Belgische ondernemingen relatief minder middelen aan voor de controle op concentraties. Het blijft wel zo, dat in een aantal specifieke gevallen, die veelal met toezeggingen eindigen, een aanzienlijke investering moet worden gedaan.

De BMA is tot de conclusie gekomen dat ze geen reden ziet om de aanmeldingsdrempels van concentraties te verhogen. Die enkele voorbeelden van concentraties onder de aanmeldingsdrempels die een effect op de markt zouden hebben, zijn op zich niet voldoende om te pleiten voor een verlaging van de aanmeldingsdrempels. Als er al dergelijke verlaging moest worden overwogen, dan zou de Autoriteit voorstander zijn van een verlaging van de drempels in een aantal specifieke sectoren, met een lokaal afzetgebied zoals bijvoorbeeld het geval is in Frankrijk. Men zou overigens kunnen overwegen om van de ondernemingen te verlangen dat ze de Autoriteit op de hoogte brengen van concentraties die misschien wel onder de drempels liggen, maar belangrijk zijn voor de Belgische markt (drempels te definiëren), om de Autoriteit in staat te stellen om beter te anticiperen op fenomenen van marktconcentratie.

Het Directiecomité van de BMA suggereert om de stakeholders te raadplegen over elk voorstel tot wijziging van de aanmeldingsdrempels.

### ***Vaste boekenprijs***

Een Vlaams decreet dat op 1 juli 2017 in werking trad, regelt de prijs van papieren of digitale boeken die in Vlaanderen verschijnen. Die vaste prijs moet worden toegepast door uitgevers, invoerders of verkopers bij verkoop binnen het Vlaams Gewest of door eentalige distributeurs in het Brussels Gewest. Het Directiecomité bracht op 24 augustus 2017 een advies uit aan de minister van Economie over een eventuele

federale maatregel waarbij ook de niet-eentalige instellingen van Brussel een vaste boekenprijs zouden mogen toepassen.

De BMA liet weten dat ze zich niet kan uitspreken over grondwettelijke vragen rond de extraterritoriale werking van decreten en de bevoegdheidsverdeling tussen het federale niveau en de gemeenschappen. Volgens de BMA wordt de marktwerking het minst verstoord wanneer de niet-eentalige instellingen vrij beslissen over de prijs van Nederlandstalige boeken. Indien dat zou leiden tot een moeilijk aanvaardbare benadeling van de eentalige instellingen in Brussel, zou de Vlaamse Regering het geografische toepassingsgebied van het decreet moeten beperken tot het Vlaamse Gewest.

### ***Misbruik van economische afhankelijkheid***

Op 19 december bracht het Directiecomité een advies uit aan de minister van Economie, in navolging van een eerder advies van 2016 over het initiatief inzake misbruik van economische afhankelijkheid. De BMA herinnerde eraan dat een goede marktwerking vereist, dat niet alleen misbruiken van een machtspositie in de zin van de artikelen 102 VWEU en IV.2 WER bestreden worden, maar ook misbruiken van een machtspositie die een onderneming kan hebben ten opzichte van haar commerciële partners. Dat geldt zowel voor de relaties tussen ondernemingen (b2b) als voor de relaties tussen ondernemingen en consumenten (b2c).

De gedragslijn die men moet volgen om dergelijke dossiers te behandelen hangt af van een aantal factoren waarmee rekening moet worden gehouden:

- het type commerciële relaties dat wordt beoogd (b2c, b2b of beiden),
- de maatregelen die moeten genomen worden (eindbeslissing of voorlopige maatregelen),
- het nagestreefde doel (snel bestrijden van de praktijken of echt sanctioneren van inbreuken, zoals misbruiken van machtspositie),
- het verwachte resultaat (zoveel mogelijk klachten behandelen of een beperkt aantal principiële beslissingen), en tot slot,
- de middelen die men aan de BMA wenst toe te kennen.

De BMA stelt voor om het toepassingsgebied van de regels voor misbruiken in b2c-relaties uit te breiden tot de b2b-relaties en in boek IV WER een bepaling inzake misbruik van economische afhankelijkheid in te schrijven.

Alleen wanneer men een beperkt aantal principiële beslissingen verwacht, én de middelen van de BMA significant verhoogt om tegelijkertijd de handhaving van de huidige mededingingsregels te verzekeren en deze nieuwe bevoegdheid op zich te nemen, kan worden overwogen om een nieuwe bepaling in boek IV in te voegen. Is aan die voorwaarden niet voldaan, verkiest het de voorkeur om de gerechtelijke instanties te belasten met het behandelen van die omstandigheden, in het kader van boek VI.

## VII. Het Europese netwerk (ECN) en de internationale samenwerking

De bijdrage van de BMA aan de activiteiten van het ECN en haar bijdrage in het kader van diverse andere internationale instanties in 2017 kunnen als volgt worden samengevat (vergelijking met de activiteiten van de BMA in 2016):

	2017	2016
<b>ECN Adviescomités</b>		
<i>Inbreuken (Verordening 1/2003)</i>	14, rapporteur in 1 zaak	10, rapporteur in 1 zaak
<i>Concentraties (Verordening 139/2004)</i>	7	7
<i>Besprekingen met betrokken partijen</i>	6	7
<b>ECN Werkgroepen</b>		
<i>Plenaire vergaderingen ECN (incl. DG meetings)</i>	5	4, 1 schriftelijke bijdrage
<i>Vergaderingen subwerkgroepen</i>	22, 8 schriftelijke bijdragen	25, 11 schriftelijke bijdragen
<b>Huiszoekingen</b>		
<i>Bijstand bij EU-inspecties</i>	1	/
<i>Op vraag van nationale autoriteiten</i>	2	2
<b>Varia</b>		
<i>Vragen van nationale autoriteiten</i>	27	31
<i>Andere assistentie aan nationale autoriteiten (art. 22 Vo 1/2003)</i>	5	2
<i>Vragen aan nationale autoriteiten</i>		4
<i>Bilaterale contacten (Commissie en NCAs)</i>	9, 4 schriftelijke bijdragen	12
<b>OESO</b>		
<i>Competition Committee en Bureau</i>	4, accession reviewer voor Litouwen, 1 schriftelijke bijdrage, voorzitter herkozen als lid van het bureau	5, 2 schriftelijke bijdragen, voorzitter herkozen als lid van het bureau
<i>Werkgroepen</i>	4, 2 schriftelijke bijdragen, 1 mondelinge bijdrage	4, 2 schriftelijke bijdragen, 2 mondelinge bijdragen
<b>ICN</b>		
<i>Jaarlijkse vergadering</i>	1 (moderator voor 1 sessie)	1
<i>Werkgroepen</i>	/	/
<i>Bilaterale contacten</i>	/	1
<b>ECA</b>		
<i>Jaarlijkse vergadering</i>	1	1, georganiseerd door de BMA en schriftelijke bijdrage

In 2017 was er opnieuw een Neighbours' Meeting. De bijeenkomst wordt telkens samen voorgezeten door de Autoriteit Consument & Markt (ACM) en de BMA, en werd in 2017 georganiseerd door de BMA in Antwerpen.

Tijdens die vergadering worden problemen over markten en werkmethoden besproken met vertegenwoordigers van autoriteiten uit al de buurlanden van Nederland en België en met de Europese Commissie. De deelnemers die daartoe gerechtigd zijn, wisselen ook informatie uit over lopende of overwogen

zaken. De voorzitter is bij die bespreking niet aanwezig. De debatten waren gericht op verbintenissen in concentratiezaken.

Naast meer formele contacten waren er ook tientallen informele contacten tussen de voorzitter of het Auditoraat en collega's bij de Europese Commissie en in andere nationale autoriteiten.

De voorzitter van de BMA heeft onder meer schriftelijke opmerkingen in vergaderingen of contacten neergelegd over de volgende onderwerpen:

- Brexit,
- Het toepassingsgebied van groepsvrijstellingen in Belgische recht,
- Het versterken van nationale autoriteiten,
- Voorlopige maatregelen

## VIII. Het informele mededingingsbeleid en “advocacy”

De activiteiten van de BMA in het kader van het informele mededingingsbeleid en “advocacy” moeten het hefboomeffect van de werking van de mededingingsautoriteit versterken. In dit verslag onderscheiden wij

- (i) informele tussenkomsten betreffende overwogen praktijken,
- (ii) eigen sectoronderzoeken,
- (iii) samenwerking met regulatoren,
- (iv) het beantwoorden van diverse vragen die aan de Autoriteit worden gesteld,
- (v) diverse *advocacy*-initiatieven, en
- (vi) de betrokkenheid van de BMA bij regelgevende initiatieven.

### VIII.1 Informele tussenkomsten

In januari 2015 publiceerde de BMA een mededeling over de informele zienswijzen van de voorzitter<sup>21</sup>. De voorzitter kan, in zoverre de middelen en prioriteiten het toelaten, informele zienswijzen afgeven als aan de volgende voorwaarden voldaan is:

- het moet een reëel overwogen overeenkomst of regeling betreffen die nog niet is gesloten of waaraan alleszins nog geen uitvoering is gegeven,
- er mag geen gelijkaardige of verwante vraag aan de orde zijn in een zaak bij de Europese Commissie, het Auditoraat, het Mededingingscollege, of in een procedure voor een Belgische of communautaire rechter,
- het moet een nieuwe rechtsvraag betreffen.

De voorzitter heeft in 2017 geen informele zienswijzen afgegeven.

---

<sup>21</sup> [Informeel zienswijzen](#).

## **VIII.2 Samenwerking met regulatoren en de FOD Economie**

De samenwerking met de Dienst Mededinging in de Algemene Directie Economische Reglementering en met de Algemene Directie Economische Analyses en Internationale Economie werd voortgezet in overeenstemming met het protocol tussen de BMA en de FOD Economie. Er werd met name nauw samengewerkt aan de ontwerprichtlijn om de nationale mededingingsautoriteiten te versterken.

Op 15 december 2017 verscheen in het Staatblad het koninklijk besluit dat de samenwerking tussen de CREG en de BMA verder regelt. Doel is om een optimale samenwerking tussen de twee instellingen te bevorderen, waarbij hun respectieve bevoegdheden maximaal in acht worden genomen.

Het koninklijk besluit voorziet in regelmatig overleg tussen de CREG en de BMA over de ontwikkelingen in de elektriciteits- en gasector en op het vlak van mededingingsrecht. Dat overleg moet een harmonieuze en coherente interpretatie van het sectorrecht en van het mededingingsrecht garanderen. Daarnaast wordt de wederzijdse uitwisseling van informatie verder geregeld. Het gaat om de uitwisseling van alle nuttige informatie – met inbegrip van vertrouwelijke informatie – tussen beide instellingen voor zover noodzakelijk voor de vervulling van hun opdrachten. Het koninklijk besluit schetst ook de manier waarop de tussenkomst bij formele procedures verloopt. Zo zal de CREG onder meer geïnformeerd worden van zaken die de elektriciteits- en gasector betreffen en die worden aanhangig gemaakt bij het Mededingingscollege van de BMA, zodat de CREG kan tussenkomen indien zij dat wenst. Verder garandeert het dat de CREG wordt ingelicht over de indiening van een ontwerp van beslissing door de auditeur dat de elektriciteits- en gasector aanbelangt en regelt het de toegang tot het ontwerp van beslissing en het proceduredossier. Tot slot zal de CREG ook op de hoogte gebracht worden van de eindbeslissingen van de BMA, die de elektriciteits- en gasector betreffen.

Er was een vergadering van de twee directiecomités in het kader van de samenwerking met de BIPT.

De voorzitter had zoals elk jaar een ontmoeting met de voorzitters van de CREG, de BIPT en FSMA

### VIII.3 Het beantwoorden van diverse vragen die aan de Autoriteit worden gesteld en haar betrokkenheid in onderzoeken en procedures (andere dan beroepen tegen eigen beslissingen)

Die tussenkomsten van de BMA in 2017 kunnen kwantitatief als volgt worden samengevat (in vergelijking met de activiteiten van de BMA in 2016):

	2017	2016
Parlementaire vragen	9	15
Parlementaire hoorzittingen en parlementaire commissies	1 (a)	1 (b)
Vorbereiding van de interventies in procedures (c)	0	0
Adviezen over en redigeren van wetgevende initiatieven	10	5
Medewerking aan externe onderzoeken (IMF e.a.)	1	1
Vergaderingen van de Commissie voor de Mededinging	1	1
<b>Andere vragen gesteld aan de BMA</b>	<b>191</b>	<b>208</b>
<i>Vragen over boek IV WER (algemene uitleg)</i>	51	56
<i>Vragen over de Europese concurrentieregels</i>	2	5
<i>Vragen m.b.t. specifieke gevallen</i>	41	59
<i>Vragen over handelspraktijken</i>	62	48
<i>Vragen betreffende bevoegdheden van andere departementen</i>	30	27
<i>Informeel "dossiers"</i>	5	13

(a) Voor het Europees Parlement inzake het voorstel voor een richtlijn betreffend de versterking van nationale mededingingsautoriteiten.

(b) Voor het Europees Parlement inzake landbouw

(c) Van de staat, de regering of de minister voor het Hof van Justitie of andere hoven.

### VIII.4 Diverse andere advocacy initiatieven

Hieronder een overzicht van diverse andere initiatieven die op het gebied van “advocacy” werden genomen in 2017 (in vergelijking tot de activiteiten van de BMA in 2016):

	2017	2016
<b>Conferenties en deelname aan debatten, interviews, commissies en jury's</b>	32 (georganiseerd door of met o.a. de Association of Corporate Counsel Europe; de Association of European Economists; Contrast Law; de European Law Students Association; de mededingingsautoriteiten van Australië, Malta en Rusland; de BSC; het Instituut van Bedrijfsjuristen; Oxera; PaRR; het Tijdschrift voor Belgische Mededinging; de RTBF; de universiteiten van Antwerpen, Brussel (ULB en VUB), Freiburg, Gent, Groningen, Leuven, Londen (King's College en UCL Jevons Institute), Maastricht en Sankt; de Vereniging voor de Studie van het Mededingingsrecht; het Web Summit).	33 (georganiseerd door o.a. de Association of Competition Economics; de BSC; Cepani; Competition Law & Economics; de FOD Economie; IMEDIPA; ITF; het Instituut van Bedrijfsjuristen; LBC; de mededingingsautoriteit van Malta; MLex; het Tijdschrift voor Belgische Mededinging; de universiteiten van Antwerpen, Brussel (VUB), Groningen, Istanbul (Yeditepe), Leuven, Londen (UCL Jevons Institute); het VBO; de Vereniging voor de Studie van het Mededingingsrecht)
<b>Bijdrage aan tijdschriften en bundels</b>	8	11
<b>Lidmaatschap redactie- en adviescomités van gespecialiseerde tijdschriften</b>	2	3

## IX. Regelgeving

Aanvullend op het gegeven advies op het gebied van regelgevingsinitiatieven, betroffen de op regelgeving gerichte werkzaamheden van de BMA in 2017, net als in 2016, vooral het statuut van de personeelsleden en de herziening van boek IV WER.

## X. De economische effecten van het Belgische mededingingsbeleid

### X.1 Inleiding

In de afgelopen jaren heeft de BMA jaarlijks een schatting gemaakt van het economische effect van het Belgische mededingingsbeleid op de consumentenwelvaart. Het is niet eenvoudig om het economische effect van het mededingingsbeleid te identificeren, en nog moeilijker om het effect te kwantificeren. Zoals verder meer in detail wordt besproken kan er gebruikgemaakt worden van methodologieën ontwikkeld door andere mededingingsautoriteiten om die impact te berekenen.

Het directe voordeel dat de consumenten ten goede komt als gevolg van het optreden van mededingingsautoriteiten bestaat uit verschillende componenten. Enerzijds kan een prijseffect ontstaan wanneer het optreden door de autoriteiten leidt tot een lagere prijs, bijvoorbeeld omdat kartellisten na de interventie hun prijzen weer laten zakken. Anderzijds kan een allocatie-effect ontstaan indien de aangepaste prijzen leiden tot een wijziging van de verkochte hoeveelheden. Het vaststellen van een direct schadelijk effect op het niveau van de consument is echter minder evident wanneer het onderzoek gericht is op het detecteren van o.a. rooftprijzen, wurgprijzen, verkoopweigering.

Dergelijke maatregelen zijn immers naast het herstellen van consumentenschade, eveneens bedoeld om de concurrentie opnieuw maximale kansen te geven door het opheffen van toetredings- en andere belemmeringen. Om die reden ging de aandacht de afgelopen jaren niet alleen naar praktijken met een direct effect voor de consument, maar ook naar het bekomen van positieve effecten op langere termijn van toenemende concurrentie.

Het berekenen van de effecten van restrictieve praktijken en misbruiken van dominante posities gebeurt ex post: de handelingen van de betrokken ondernemingen, en de daaruit voortvloeiende gevolgen, vonden plaats in het verleden. Er is dus minstens zekerheid, in de juridische zin van het woord, over het bestaan van anti-concurrentiële handelingen. De evaluatie van de controle op fusies en overnames is daarentegen een hypothetische oefening, die ex ante plaatsvindt, en waarbij de veronderstelling moet gemaakt worden dat de betrokken partijen de prijs (of andere parameters) in de toekomst zouden wijzigen indien de mededingingsautoriteit de fusie of overname niet zou verbieden of aanpassen.

Sommige autoriteiten, waaronder de Europese Commissie, de CMA (Verenigd Koninkrijk), de ACM (Nederland) en ook de OESO houden in hun impactmeting rekening met de positieve effecten voor marktfunctionering van concentratietoezicht. Daarom hebben we besloten om het effect van die concentratiezaken mee in rekening te brengen waar de aard van de interventie van de BMA een effect heeft teweeggebracht.

Omdat de effecten van de interventies van de Autoriteit in internationale en informele procedures niet kwantificeerbaar zijn, worden ze niet in aanmerking genomen voor de berekening van het effect op consumentenwelvaart. Er zijn nochtans sterke aanwijzingen dat informele procedures een belangrijke invloed kunnen hebben.

Bij dat alles moet worden opgemerkt dat het nuttige effect van de werking van de mededingingsautoriteit niet beperkt is tot het kwantificeerbare effect van de zaken waarin een inbreuk werd vastgesteld:

- er wordt algemeen aangenomen dat het indirecte effect van een beslissing belangrijker is dan het directe onder meer omwille van het afschrikkende effect van die beslissingen; volgens een studie van de



Britse mededingingsautoriteit is het afschrikkende (*deterrent*) effect minstens even groot - tot zelfs 3 maal groter - als het directe economische effect van het concurrentiebeleid<sup>22</sup>;

- ook het informele mededingingsbeleid draagt bij tot een beter mededingingsklimaat, en misschien in al zijn dimensies met inbegrip van de advocacy niet minder dan het formele mededingingsbeleid; het formele beleid blijft echter de hoeksteen waarvan het nuttige effect van het informele beleid afhankelijk is;
- de Belgische Autoriteit levert zijn bescheiden maar reële bijdrage tot het bereiken van het nuttige effect van het mededingingsbeleid van de Europese Commissie;
- naast de “statische” kwantitatieve effecten gaat van concurrentie ook een prikkel uit naar de ontwikkeling van de kwaliteit van producten en product- en procesinnovatie, maar die dynamische effecten zijn veel moeilijker objectief meetbaar, zodat ze uit praktische overwegingen buiten beschouwing worden gelaten.

## X.2 Methode

Een aantal belangrijke items in verband met de meting van de activiteiten van mededingingsautoriteiten - voor zowel de meetmethode, als een aantal meer algemene principes voor dataverzameling en assumpties - worden door de OESO besproken in haar “*Guide for helping competition authorities assess the expected impact of their activities*”<sup>23</sup>. De OESO heeft zich voor de opmaak van dat document laten inspireren door de aanpak van mededingingsautoriteiten die reeds enkele jaren actief zijn in het uitvoeren en publiceren van impactstudies, waaronder de Europese, de Britse en de Nederlandse mededingingsautoriteiten.

De aanpak van de OESO wordt in de effectmeting hieronder als basisscenario gehanteerd.

Bovendien zijn er sensitiviteitsanalyses uitgevoerd waarbij bepaalde parameters zijn aangepast om een vergelijking te kunnen maken met de berekeningswijze van de Europese Commissie.

Het (statisch) effect op consumenten van de interventies van de mededingingsautoriteit wordt voor elke beslissing afzonderlijk berekend op basis van volgende informatie:

- de betrokken omzet;
- de prijsstijging die werd vermeden;
- de verwachte duur van het prijseffect.

Het totale effect per beslissing is het product van die drie gegevens. Het totale jaarlijkse effect is de som van de totale effecten van alle beslissingen die in het desbetreffende jaar werden genomen.

Indien mogelijk worden voor elke parameter de meest gedetailleerde gegevens gebruikt. In heel wat dossiers is die informatie echter niet voorhanden, of kan de informatie niet worden gebruikt omwille van confidentialiteitsredenen. De onderstaande tabel geeft een overzicht van de assumpties die worden gehanteerd door de OESO en de Europese Commissie.

---

<sup>22</sup> *The deterrent effect of competition enforcement by the OFT*, OFT, NMA conference on measuring the effects of competition law enforcement, October 2007, discussion paper OFT March 2008. Dezelfde studie toont dat, in de periode 2000- 2006, ieder kartel bestraft door de autoriteit heeft de uitvoering van 5 geplande kartelovereenkomsten voorkomen (ratio 5/1).

<sup>23</sup> <https://www.oecd.org/daf/competition/Guide-competition-impact-assessmentEN.pdf>

	OESO	EU
<b>Betrokken omzet</b>		
Kartelzaken	Ex-ante omzet betrokken onderneming(en) in betrokken markt(en)	Omzet betrokken onderneming(en) in betrokken markt(en)
Machtsmisbruik	Ex-ante omzet betrokken onderneming(en) in betrokken markt(en)	Omzet betrokken onderneming(en) in betrokken markt(en)
Concentratietoezicht	Ex-ante omzet van alle ondernemingen die actief zijn in de betrokken markt(en)	Omzet van alle ondernemingen die actief zijn in de markt(en) waar een prijsstijging verwacht wordt
<b>Prijseffect</b>		
Kartelzaken	10 %	3 %
Machtsmisbruik	5 %	3 %
Concentratietoezicht	3 %	NA
<b>Duurtijd</b>		
Kartelzaken	3 jaar	1-3-6 jaar (afhankelijk van toetredingsbarrières in de sector)
Machtsmisbruik	3 jaar	NA
Concentratietoezicht	2 jaar	2 jaar of langer (afhankelijk van toetredingsbarrières in de sector)

De impact van voorlopige maatregelen wordt op dezelfde manier berekend als de “*prima facie*”-inbreuk waarvoor ze werden toegekend. Alleen wordt de duur van de impact beperkt tot de duur dat de maatregel gehandhaafd bleef (met een maximum van drie jaar, als de maatregel niet expliciet in de tijd beperkt is).

In de berekeningen voor restrictieve praktijken wordt een onderscheid gemaakt tussen horizontale inbreuken (kartels) en verticale restricties. Van verticale restrictieve praktijken wordt verwacht dat de mogelijke impact op het prijsniveau minder groot is dan bij horizontale mededingingsafspraken. Om die reden wordt de geschatte prijsimpact van verticale restrictieve praktijken beperkt tot een prijsverhoging van 5 %, zoals het geval is bij misbruiken van machtspositie.

Ten slotte verwijzen de OESO- en EU-richtlijnen voor de betrokken omzet naar de omzet van de betrokken onderneming(en) in de betrokken markt(en). Hierbij kan een ruime of enge interpretatie worden toegepast. In de brede zin kan de betrokken markt beschouwd worden als de relevante product- en geografische markt waarop de inbreuk (of de concentratie) heeft plaatsgevonden. Met het oog op het inschatten van de economische impact van een bepaalde inbreuk/ concentratie kan die ruime benadering als redelijk beschouwd worden. Immers, de impact van de vastgestelde inbreuk zal niet enkel een prijsverhogend effect hebben gehad op de betrokken producten, maar evenzeer op producten die in sterke mate substitueerbaar zijn. Echter, niet in alle dossiers dient de relevante markt nauwgezet en definitief bepaald te worden om een inbreuk te bewijzen. Voorts wordt in bepaalde dossiers een onderscheid gemaakt tussen de relevante markt (betrokken markt in de brede zin) en de waarde van de verkochte goederen of diensten van de onderneming die wordt gebruikt om de boete te bepalen (zie boeterichtlijnen). Omdat voor enkele zaken de betrokken markt in de brede zin en de betrokken markt in de enge zin in termen van omzet sterk van elkaar verschillen, worden in onderstaande tabel beide resultaten weergegeven, en dat zowel voor de OESO-methode als voor de EU-methode.

Wat het referentiejaar betreft van de omzet, wordt voor inbreukzaken de omzet genomen van het laatste volledige jaar waarin de inbreuk werd vastgesteld. Voor concentratiezaken wordt de omzet van het laatste volledige jaar genomen voor het jaar waarin de beslissing werd genomen.

### X.3 Resultaten (in miljoen euro)

	OESO	EU	OESO (conservatief)	EU (conservatief)
<b>Jaar</b>				
2013	150,7	45,2	104,6	31,4
2014	609,8	365,9	2,0	1,2
2015	2465,6	770,8	558,0	198,5
2016	202,5	199,7	202,5	199,7
2017	204,0	200,6	204,0	200,6
<b>driejaarlijks voortschrijdend gemiddelde</b>				
2011-2013	154,8	93,8	86,8	57,6
2012-2014	318,0	175,7	47,5	18,0
2013-2015	1075,3	394,0	221,5	77,0
2014-2016	1024,4	448,5	378,2	254,7
2015-2017	1024,9	448,8	378,7	255,07

De resultaten hierboven bevestigen dat het economische effect van de beslissingen van de BMA belangrijk is voor Belgische bedrijven en consumenten. Dat effect overtreft aanzienlijk de kosten van de BMA.

Het economische effect verschilt van jaar tot jaar en hangt grotendeels af van de gehanteerde methode. 2017 was iets minder indrukwekkend in termen van de economische impact van de BMA dan de twee grand cru-jaren 2015 en 2016. Deze kleinere economische impact wordt verklaard door het feit dat de BMA complexe zaken heeft behandeld, waarvan de bijdrage aan de jurisprudentie verre van verwaarloosbaar is, maar in sectoren waar de omzet niet zo groot is, zoals gist, elektrische schakelapparatuur voor Infrabel, of de paardenwedstrijden. De beslissing met de grootste economische impact betreft de distributie / verdeling van farmaceutische producten.

## **Bijlage: Het prioriteitenbeleid van de Belgische Mededingingsautoriteit voor 2018**

### **1. Inleiding**

Een efficiënte werking van de markten leidt tot een duurzame en inclusieve groei ten gunste van ondernemingen en consumenten. De discipline die opgelegd wordt door een concurrentiële omgeving vormt daarbij een belangrijke meerwaarde voor de ondernemingen, maar eveneens voor de consumenten. De Belgische Mededingingsautoriteit (BMA) levert aldus een actieve bijdrage tot de initiatieven die de werking van de concurrentie op de markten beschermen met het oog op het verbeteren van het welzijn van de consumenten en de ondersteuning van de groei, de tewerkstelling en de competitiviteit van de economie. De doelstelling hierbij is om de eventuele problemen die zich voordoen binnen een bepaalde markt, op te sporen, en om hiervoor een oplossing aan te brengen rekening houdend met de structuur van die markt. Naast het indirecte optreden via haar participaties in internationale adviescomités en werkgroepen beschikt de BMA over drie soorten instrumenten om de werking van de markten te bevorderen:

- (i) de formele procedures gericht op de vervolging van inbreuken op de Belgische en/of Europese wetgeving inzake mededinging;
- (ii) de controle op de concentraties;
- (iii) het informele mededingingsbeleid, dat een breed spectrum aan interventie-mogelijkheden omvat.

Het informele mededingingsbeleid behelst aan de ene kant het interpreteren van de concurrentieregels en het toelichten van de handelingen van de BMA aan de hand van antwoorden op vragen die gesteld worden door stakeholders, of vragen die gesteld worden aan de contactpersonen die vermeld staan op de website van de Autoriteit. In de praktijk wordt de interpretatie van concurrentieregels via verschillende kanalen verspreid, waaronder de publicatie van richtsnoeren, de informele adviezen, de bijstand aan jurisdictie (*amicus curiae*), de deelname aan conferenties en de bijdragen aan publicaties over mededingingsrecht.

Het informele mededingingsbeleid van de BMA houdt aan de andere kant een screening van de mededingingswetgeving in, waarbij de Autoriteit betrokken is bij het uitwerken van de regelgeving<sup>24</sup>, teneinde te verzekeren dat ze de mate van concurrentie op de markten niet vermindert.

Vermits de BMA niet over een discretionaire bevoegdheid beschikt voor het selecteren van dossiers inzake controle op concentraties, behandelt deze nota over de prioriteiten van de BMA enkel de eerste van die drie beleidsinstrumenten. De toepassing van het mededingingsrecht voor restrictieve praktijken met het eventueel opleggen van boetes vormt inderdaad de kern van de activiteiten van de BMA, en bepaalt grotendeels de impact van de ondernomen acties van de BMA op de marktwerking. Die toepassing van het recht laat toe om onmiddellijk te reageren op het gedrag van de marktspelers, bijvoorbeeld door het opleggen van boetes om inbreuken te sanctioneren en te ontmoedigen, maar evenzeer door het opleg-

---

<sup>24</sup> De maatregelen ter bevordering van de concurrentie behoren niet noodzakelijke exclusief tot Boek IV van het Wetboek van Economisch Recht, noch tot de mededingingsautoriteit zelf: ook andere instellingen kunnen maatregelen aanwenden om de werking van bepaalde markten te verbeteren.

gen van corrigerende maatregelen, zoals de voorlopige maatregelen, of door het verplicht maken van verbintenissen die door de bedrijven werden voorgesteld. Die impact beperkt zich niet tot het directe effect van de procedure op de markt in kwestie, maar breidt zich uit tot het verwachte effect op het gedrag van andere ondernemingen en de capaciteit om de economische groei te ondersteunen.

De voorliggende nota werd opgesteld in het licht van de bevoegdheid van het Directiecomité van de BMA overeenkomstig artikel IV.25 van het Wetboek van Economisch Recht.

De nota is als volgt opgedeeld in 2 secties:

- Sectie 2 legt uit op welke manier de BMA de selectie maakt van de formele onderzoeken die ze uitvoert;
- Sectie 3 beschrijft de strategische en sectorale prioriteiten inzake mededingingsbeleid die de BMA zal nastreven in 2018.

## 2. Het bepalen van de prioriteiten

De formele procedures gericht op de vervolging van inbreuken vormen de harde kern van de instrumenten waarover de BMA beschikt om ontradend op te treden. Met het oog op een optimaal gebruik van haar middelen zal zij haar interventies concentreren op die zaken waar het verwachte positieve effect van haar acties het grootst is, rekening houdend met de middelen die nodig zijn om de acties met succes uit te voeren. Ze moet hierbij het goede evenwicht vinden:

- tussen relatief eenvoudige zaken waarbij de meest evidente inbreuken worden vervolgd, en de meer complexe of innoverende zaken met een meerwaarde voor de rechtspraak;
- tussen de kartelafspraken, de verticale restricties en de misbruiken van machtspositie;
- tussen de zaken die toelaten om binnen een relatief korte periode te worden afgerond en de zaken die een langere onderzoekstermijn behoeven;
- tussen verschillende economische sectoren, om een evenwicht te garanderen tussen enerzijds strategische sectoren met een macro-economisch belang en de andere sectoren, van minder strategisch belang, maar waar het mededingingsrecht eveneens van toepassing is.

Zoals ook bij andere mededingingsautoriteiten het geval is, houdt de BMA rekening met 4 factoren om het belang van een zaak in te schatten:<sup>25</sup>

- **Impact**—De Autoriteit zal een evaluatie maken van de directe schade die de aangeklaagde inbreuk heeft veroorzaakt in de sector waar de inbreuk is gepleegd, niet alleen over de gehanteerde prijs, maar eveneens over het effect op de kwaliteit van het product of de dienstverlening aan de consument. Ze zal ook rekening houden met diverse indirecte effecten, zoals het ontradingseffect van andere inbreuken in aanverwante sectoren, en het effect op de waardeketen wanneer de aangeklaagde inbreuk een impact heeft op de werking ervan.
- **Strategisch belang**—Een onderzoek opstarten i.v.m. een vermeende inbreuk kan voor de BMA van strategisch belang zijn wanneer zij de sector, waar de inbreuk is gepleegd, als prioritair beschouwt (zie hieronder), of wanneer ze een interpretatie van de wet wil verduidelijken en de zaak een precedentswaarde kan hebben. Wanneer de Autoriteit echter vaststelt dat andere instellingen beter geplaatst zijn om het specifiek probleem te behandelen, dan zal het strategisch belang ervan minder groot zijn.

---

<sup>25</sup> Zie in bijzonder, "[OFT Prioritisation Principles](#)".

- **Risico's**—De BMA zal minder geneigd zijn om middelen in te zetten ten behoeve van het onderzoek van een inbreuk wanneer het risico reëel is dat het onderzoek geen nuttig resultaat zal opleveren.
- **Middelen**—De BMA zal eveneens rekening houden met de middelen die noodzakelijk zijn om een onderzoek op te starten of om een onderzoek verder te zetten, en dat zal bepalend zijn voor het vastleggen van de kalender van de onderzoeken.

### 3. Strategische prioriteiten en prioritaire sectoren voor 2018

Niettegenstaande de BMA uiteraard de zware inbreuken op het mededingingsrecht zal vervolgen in alle sectoren van de economie, heeft zij de intentie om acties te ondernemen binnen de brede waaier van de volgende sectoren:

- De telecommunicatiemarkt<sup>26</sup>.

De telecommunicatiemarkt blijft een prioriteit voor de BMA. In de detailhandel in telecommunicatiediensten verkiezen de Belgische consumenten hoe langer hoe meer het triple of quadruple play aanbod, waarbij de marges en de getrouwheid van de klanten groter zijn.

- De distributiesector en de relaties met haar leveranciers.

De distributiesector heeft sinds lang de aandacht van de BMA, niet alleen vanwege het belang ervan voor de economie, maar ook omdat het toegang verschaft tot een groot aantal producten. Het Jaarverslag 2017 van het Prijzenobservatorium laat zien dat de Belgische consument meer betaalt voor zijn producten in supermarkten dan consumenten in de belangrijkste buurlanden<sup>27</sup>. De contracten tussen de distributiesector en haar leveranciers kunnen in sommige gevallen leiden tot mededingingsbeperkende gevolgen tussen ketens of tussen leveranciers, bijvoorbeeld wanneer zij de vrijheid van distributeurs met betrekking tot de vaststelling van hun prijzen beperken, of nog de mogelijkheid om hun diensten online aan te bieden. De BMA heeft speciale aandacht voor die contracten.

- Dienstverlening aan bedrijven en aan consumenten.

De Nationale Bank en het Prijzenobservatorium hebben een analyse gemaakt van de prijsontwikkeling in de dienstensector<sup>28</sup>. Dat werd aangevuld door een analyse van het Prijzenobservatorium over de werking van de juridische, boekhoudkundige, architecturale en technische dienstenmarkten. Hoewel de concurrentiedynamiek aanzienlijk verschilt van markt tot markt, zal blijven de BMA werken aan een betere functionering van een zeker aantal dienstenmarkten<sup>29</sup>. Daarom zal de BMA acties blijven ondernemen op twee fronten, namelijk enerzijds het toepassen van het mededingingsrecht op de beroepsverenigingen wanneer die de regels overtreden, en anderzijds het pleiten voor het wegwerken van de restricties op de juridische vorm die een onderneming kan aannemen om haar diensten aan te bieden.

<sup>26</sup> De horizontale screening van de FOD economie identificeert een reeks sectoren die bijzondere aandacht verdienen, waaronder de productie van elektriciteit, gas, stoom en gekoelde lucht (NACE 35) en telecommunicatie (NACE 61)

<sup>27</sup> 9,1% duurder dan Frankrijk, 12,9% duurder dan Nederland en 13,4% duurder dan Duitsland, zie pagina 104 e.v. van het [Jaarverslag van het Prijzenobservatorium](#).

<sup>28</sup> <https://www.nbb.be/nl/artikels/perscommuniquede-diensteninflatie-belgie-een-uitzondering>

<sup>29</sup> Sectie II, <https://economie.fgov.be/nl/publicaties/prijzen-analyse-van-de-prijzen-22>

- Openbare aanbestedingen.

De aanbestedende overheden bieden jaarlijks contracten aan voor een bedrag van ongeveer 50 miljard euro, dat vertegenwoordigt ongeveer 10 à 15 % van het nationaal product<sup>30</sup>. Bovendien zijn die contracten uiterst gevoelig voor het ontstaan van kartelafspraken vermits bij de openbare aanbestedingen, in tegenstelling tot andere markten, het prijsverloop geen impact heeft op de aanbestede hoeveelheden (vastgelegd door de aanbestedende overheden)<sup>31</sup>.

- De farmaceutische sector.

De farmaceutische sector zal een prioriteit zijn voor de BMA, zoals het geval is in andere Europese landen. De BMA zal aandacht besteden aan alle schakels van de waardeketen: de door de laboratoria vastgestelde prijzen, de concurrentie tussen de groothandelaars-verdelers, de competitieve dynamiek en de innovatie op het niveau van de apotheken.

- De logistiek.

De logistieke sector vertegenwoordigt een belangrijk aantal arbeidsplaatsen en toegevoegde waarde in België. De havens zijn een toegangspoort voor veel producten in Europa, en de geografische ligging van het land, de dichtheid van het wegennet, het spoorwegnet en de binnenwateren, zorgen ervoor dat vele goederen via België worden doorgevoerd. De BMA zal alert zijn om ervoor te zorgen dat een gezonde concurrentie zich ontwikkelt in die gebieden.

Deze lijst van prioritaire sectoren zal herzien worden in samenspraak met het Prijzenobservatorium op basis van zijn sectorale screeningmethodologie.

Over het type inbreuk dat de BMA zal opsporen, zal zij het evenwicht moeten nastreven tussen enerzijds het vervolgen van evidente inbreuken (hardcore inbreuken) en anderzijds meer complexe en/of meer innoverende zaken.

6 april 2018

---

<sup>30</sup> Een studie van de OESO evalueert de openbare aanbestedingen op een bedrag van ongeveer 15 % van het nationaal product: OESO (2007), "Bribery in procurement, Methods, actors and counter-measures".

<sup>31</sup> Zie bv. Heimler, A. (2012) "Cartels in Public Procurement", Journal of Competition Law & Economics.

## **Publicaties 2017**

De Vlieger, K. en J. Leonard, *Rechtspraak in kort bestek – Jurisprudence (extraits)*, Tijdschrift voor Belgische Mededinging – Revue de la Concurrence Belge.

Sahuguet, N. en A. Walckiers, (2017), *A theory of hub-and-spoke collusion*, *International Journal of Industrial Organization*, vol. 53, 2017, p. 353-370.

Steenbergen, J., *“Brexit vanuit het perspectief van een EU mededingingsautoriteit”*, *SEW*, 2017, 295-296.

Steenbergen, J., *“Pour des mesures conservatoires efficaces et équitables”*, *Concurrences*, 4-2017, 1-3.

Walckiers, A. (2017), *The economics of hub-and-spoke collusion*, *Vertikale Wettbewerbsbeschränkungen*, Gugler, K. en F. Schumacher (eds.), Wien, 2017: 9-14.